

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשל"ד

חלק א – יוצא-לאור לש"פ וישב, שבת חנוכה, היתשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ וישב, שבת חנוכה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ וישב, כ"ף כסלו ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ' כסלו, ה'תשפ"א (הי' תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, כ"ף כסלו, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שיום השבת כולל את כל ימי השבוע, ומההוכחות לזה — כפי שרואים בשיעורי חת"ת, שבמשך ימי השבוע לומדים בכל יום השיעור חומש של יום זה (ביום ראשון — מהתחלת הפרשה עד שני, ביום שני — עד שלישי, וכן הלאה), ואילו ביום השבת קוראים את כל הפרשה כולה, שכוללת את כל השיעורים של כל ימי השבוע, כולל גם השיעור של יום השבת בתור א' מימי השבוע.

וכידוע שאע"פ שיום השבת הוא חלק משבעת ימי הבנין, חלק מענין הזמן, יש ביום השבת גם ענין שלמעלה משבעת ימי הבנין, למעלה מהזמן (והיינו שבזמן גופא הרי זה למעלה מהזמן) — שלכן אומרים בכל יום ראשון בשבוע: "היום יום ראשון בשבת", אע"פ ש"כבר עברו רבבות ימים משימ"ב עד עתה", "מפני שבשבת העלי". . מבחי' זמן, ע"כ כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ששת ימי בראשית (שהרי "הימים האלה נזכרים ונעשים"¹) שנתחדש הזמן מלמעלה מהזמן (שהרי זמן הוא נברא, כמובא בסידור² בשם המגיד), כך מתחדש כל יום ראשון שאחר השבת, שהשבת הוא העלי". . למעלה מהזמן"³.

ובלשון הקבלה — בנוגע לענין השבת כפי שהוא בספירות — שמצינו ששבת קשור עם ספירת המלכות (שלכן יש ב"שבת" אותיות "בת"⁴, בחי' המלכות), א' משבעת ימי הבנין, וכן מצינו ששבת קשור עם ספירת הבינה (שענינה תענוג⁵, שזהו ענינו של שבת, כמ"ש "וקראת לשבת עונג"), שהיא למעלה משבעת ימי הבנין, ונקראת "אם הבנים"⁶, ועד לאם שמרחת על הבנים בבחי' מקיף.

ונוסף לכך ששבת הוא למעלה מימי הבנין (למעלה מהזמן), הרי הוא גם כולל את כל ימי הבנין (כולל גם כפי שיום השבת הוא חלק משבעת ימי הבנין), שבו הם מתעלים כו'.

(1) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונתבאר בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(2) עם דא"ח — שער הק"ש עד, סע"ד. (6) ישעי' נח, יג.

(3) לקו"ת שה"ש כה, סע"א. (7) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד.

(4) זהר ח"א כג, סע"ב. ח"ג רפא, ב וש"נ.

(ברע"מ).

(5) ראה זח"ג קעח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. לקו"ת דרושי ר"ה נו, א. ובכ"מ.

ב. ובנוגע ליום הש"ק זה, ש"פ וישב — נכלל ומתעלה בו גם יום י"ט כסלו שחל בשבוע זה, בערב שבת.

ונוסף לזה: הקביעות דיום הש"ק פ' וישב היא בכ"ף כסלו, שמלבד היותו היום שבא לאחרי ובהמשך ל"ט כסלו, הרי הוא בעצמו קשור עם הגאולה — כידוע המסופר בלקוטי דיבורים (בשיחת י"ט כסלו⁸) שגם לאחרי שרבינו הזקן יצא מהמאסר ב"ט כסלו, התעכבה ביאתו למקומו בין החסידים במשך שלש השעות כו' (שבהם ה' לרבינו הזקן צער גדול יותר מאשר הישיבה במאסר), כך, שהגאולה נמשכה גם בכ"ף כסלו, ולכן ה' הסדר אצל רבותינו נשיאינו, שברוב הפעמים היתה נערכת ההתוועדות ד"ט כסלו — אור לכ' כסלו⁹.

ועוד זאת, שכ"ף כסלו יש לו שייכות מיוחדת עם הדפסת ספר התניא בפעם הראשונה בשנת תקנ"ז — כידוע¹⁰ שרבינו הזקן רצה שהדפסת התניא תושלם לקראת י"ט כסלו, יום ההילולא של רבו, הרב המגיד (שבשנה זו מסתיימת שנת המאתיים להסתלקותו), ובפועל הגיע התניא מבית הדפוס רק בכ"ף כסלו, ועל זה אמר רבינו הזקן: "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום"¹¹, שבפועל נשלמה ההדפסה בכ"ף כסלו, וחזר כמ"פ: "כ"ף כסלו, כ"ף כסלו", אלא שבאותה שעה — בשנת תקנ"ז — לא הבינו חסידים מה היתה כוונת רבינו הזקן, עד שהגיעה הגאולה ב"ט וכ"ף כסלו (בזכות שתי השנים חיות בתורה ועבודה שהוסיף ספר התניא בקרב החסידים), ואז הבינו מה שרבינו הזקן הדגיש את הענין של כ"ף כסלו — שמזה מובן הקשר המיוחד של כ"ף כסלו עם ענין הגאולה.

ג. וע"פ המדובר כמ"פ שמכל ענין (כל דבר שיהודי רואה או שומע) יש ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו — יש לבאר ההוראה¹² מהקביעות ד"ט וכ"ף כסלו בפרשת וישב, ובפרט כ"ף כסלו שחל בשבת פ' וישב, שבו קורין פרשת וישב כולה בפרהסיא ובפירסום הכי גדול, שזוהי המעלה של קריאת התורה בשבת ברבים לגבי לימוד שיעורי חת"ת ביחיד.

חנוכה, מבה"ח טבת דאשתקד ס"ב (תו"מ שם ס"ע 290). וש"נ.

(11) משלי יט, כא.

(12) ברשימה נוספת: עכ"פ — כפי שנראה לי ביאור הענין, אא"כ יש משהו שיכול לומר פירוש טוב יותר, אבל כל זמן שאין פירוש יותר טוב, יש לקבל פירוש זה.

(8) תרצ"ב (לקו"ד ח"ד תשנ, ב). תרצ"ג ס"ב, כ' כסלו ס"ז (לקו"ד ח"א כט, א. לו, ב).

(9) ראה גם שיחת מוצש"ק פ' וישלח, י"ט כסלו דאשתקד בתחלתה (תו"מ ח"ע ריש ע' 230). וש"נ.

(10) ראה אנ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ד ע' רסב ואילך. וראה גם שיחת ש"פ וישב, שבת

וכמובן, שאע"פ שגם לימוד שיעורי חת"ת הוא באופן שרבים לומדים אותו שיעור באותו יום, מ"מ, אין זה נקרא לימוד ברבים, — וכמו קרבן פסח, שאע"פ שכל ישראל מקריבים באותו זמן ובאותו מקום (ועד שמצינו במקום אחד שנקרא בשם "קרבן ציבור"¹³), מ"מ, הרי זה קרבן יחיד, שצריך לבוא מממון היחיד דוקא — וזוהי מעלת קריאת התורה בשבת, בברכה לפני' ולאחרי', שהיא במעמד עשרה מישראל דוקא, לגבי לימוד שיעורי חת"ת (כולל גם השיעור דיום השבת).

ובנוגע לפרשת וישב גופא (שקורין את כולה) — הנה ע"פ הידוע ש"שמו אשר יקראו לו" הוא החיות של הדבר הנקרא בשם זה (כפי שמאריך הרב המגיד ברמזי תורה¹⁴), יש לבאר את ההוראה משם הפרשה; ובזה גופא — לכל לראש ביאור הענין בתורה, ולאח"ז — ההוראה (תורה מלשון הוראה¹⁵) בעבודה בפועל, שהרי "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"¹⁶, שלכן צ"ל תחילה הענין ד"גדול תלמוד", ולאח"ז צריך להיות נמשך ב"מעשה".

ד. בנוגע לשם הפרשה — "וישב", לא "וישב יעקב" (או "וישב יעקב בארץ מגורי אביו"), אלא "וישב" סתם — אינו מובן: מהו התוכן וההוראה שיש ללמוד משם זה?

ויובן ע"פ המבואר בשיחת י"ט כסלו תש"ד¹⁷ — "ויהי בשלושים שנה"¹⁸ — אודות דברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שדיבר פעם¹⁹ בנוגע לקביעות די"ט כסלו שחל לעולם בפרשת וישלח או בפרשת וישב, וביאר זאת באופן שהבינו זאת גם יהודים שהיו רגילים ליקח כל ענין ע"פ השגת העולם (בהתאם לחידוש די"ט כסלו — שתורת החסידות תומשך באופן של הבנה והשגה לכל בני²⁰).

ותוכן הביאור בהשייכות די"ט כסלו לפרשת וישב — "וישב יעקב בארץ מגורי אביו":

"אביו" — הוא יצחק, שענינו גבורה, כמ"ש²¹ "פחד יצחק", אלא

13) ירושלמי פסחים פ"ו ה"א. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 104 ואילך. וש"נ.
14) אר"ת בראשית סי"ד.
15) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
16) קידושין מ, ב. וש"נ.
17) י"ט כסלו תרס"ז, בוורצבורג (סה"ש שם).
18) ראה סה"ש תורת שלום ע' 114.
19) י"ט כסלו תרס"ז, בוורצבורג (סה"ש שם).
20) ראה סה"ש תורת שלום ע' 114.
21) ירושלמי פסחים פ"ו ה"א. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 104 ואילך. וש"נ.
14) אר"ת בראשית סי"ד.
15) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
16) קידושין מ, ב. וש"נ.
17) י"ט כסלו תרס"ז, בוורצבורג (סה"ש שם).
18) ראה סה"ש תורת שלום ע' 114.
19) י"ט כסלו תרס"ז, בוורצבורג (סה"ש שם).
20) ראה סה"ש תורת שלום ע' 114.
21) ירושלמי פסחים פ"ו ה"א. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 104 ואילך. וש"נ.

שזוהי גבורה דעתיק, ש"לית שמאלא בהאי עתיקא"²², וענין הגבורה הוא תגבורת החיות²³ (וע"ד מ"ש²⁴ "וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק", והיינו, שהריבוי ד"זרעו" באופן עצום ונפלא נעשה ע"י "ואתן לו את יצחק" דוקא).

ו"מגורי (אביו)", מלשון מגור ומורא²⁵ — דכיון שהכוונה בכל מה שנאצל (כולל גם גבורה דעתיק) היא שיומשך למטה מטה ממש נשזהו גם תוכן הענין ד"לית שמאלא בהאי עתיקא", שאין ענין של הגבלה (שמאלא), ולכן נמשכים הענינים דבחי' עתיק עד למטה מטה], לכן יש ענין של פחד ("מגורי") — כמ"ש²⁶ "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד" — אם אכן אפשרי הדבר שיהי' הגילוי עד למטה בעולם הגשמי.

ופירוש "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" — שהענין שהי' אצל יצחק באופן של מורא ("מגורי אביו"), הי' אצל יעקב באופן של התיישבות ("וישב יעקב"); אמנם בתחילה נחרד יעקב ("יעקב האָט זיך אַ טרייסל געטאָן") בלכתו ללבן²⁷, אבל בהיותו שם עסק בעבודת הבריורים בצאן לבן, ועי"ז נעשה אצלו ענינו של יצחק אביו (גבורת דעתיק) באופן של התיישבות.

ה. והענין בזה:

כאשר צריך להמשיך בהתיישבות ענין שהוא למעלה ממנו, אבל בערך ושייך אליו, אזי צ"ל תחילה ענין של חרדה ("אַ טרייסל") — ע"ד מ"ש²⁸ "וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם", ואיתא בגמרא²⁹ "וכי מאחר דלא חזו מאי טעמא איבעיתו, אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו", דכיון ש"מזלייהו חזו", הרי זה שייך אליהם, אלא שהוא למעלה מהם (שלכן "לא חזו"), ולכן "חרדה גדולה נפלה עליהם" (משא"כ בענין שלמעלה ממנו לגמרי, ואינו שייך אליו כלל, שאז אין אפילו ענין של חרדה, כיון שהוא נמצא בעולם אחד, והענין שלמעלה ממנו נמצא בעולם אחר לגמרי).

וע"ד שמצינו³⁰ שר' זירא התענה מאה (או ארבעים³¹) תעניות לפני

26 תולדות כז, לג.	21 ויצא לא, מב.
27 ראה פרש"י ויצא כח, טו.	22 זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.
28 דניאל יו"ד, ז.	23 ראה תו"א נח ט, ג. סידור (עם דא"ח)
29 מגילה ג, א. וש"נ.	שער התקיעות בסופו (רמז, אי"ב). ובכ"מ.
30 ב"מ פה, א.	24 יהושע כד, ג.
31 גי' הרשל. וראה לקו"ש חל"ד ע' 24	25 ראה זח"א קפ, א. או"ת להה"מ ריש
הערה 6. וש"נ.	פרשתנו (סמ"ח). תו"א שם כז, ב. ועוד.

שהתחיל ללמוד תלמוד ירושלמי — דכיון שר' זירא ידע שאופן הלימוד בתלמוד ירושלמי הוא נעלה הרבה יותר מאשר אופן הלימוד בתלמוד בבלי, וידע גם שיש לו שייכות ללימוד זה שהוא בערך אליו (שלכן "בעא למיסק לארץ ישראל", ובגלל זה "הוה קמשתמיט מיני' דרב יהודה כו", ש"מוחה בידו", כמסופר בגמרא בסוף מסכת כתובות³²), לכן הוצרך להיות אצלו ענין של "חרדה" ("טרייסל"), שזהו ענין התענית — ענין הביטול, בכדי לצאת ממציאותו הקודמת, ורק לאח"ז יוכל להגיע למעלת הלימוד בתלמוד ירושלמי³³.

ועד"ז בנוגע ליעקב — שכדי שהענין של "מגורי אביו" ("פחד יצחק") שלמעלה ממנו יוכל להיות אצלו באופן של התיישבות, הוצרך להיות אצלו ענין של "חרדה" ("טרייסל"), כיון שזהו ענין שלמעלה ממנו אבל גם שייך אליו, כמ"ש³⁴ "פחד יצחק ה' ליי".

אמנם, התכלית אינה להשאר במצב של "חרדה", שהרי "לא תהו בראה (אלא) לשבת יצרה"³⁴;

ולכן הלך יעקב ללבן — אף שזוהי תכלית הירידה עבורו, שהרי יעקב (בחיר שבאבות³⁵) הי' תכלית הקדושה, ולבן הי' תכלית הלעו"ז, ויתירה מזה, שבהיותו שם התעסק עם צאן לבן, שבלעו"ז גופא אין זה סוג המדבר, אלא סוג החי;

ועי"ז המשיך את הענינים היותר נעלים באופן של התיישבות.

ו. ונוסף על ביאור הענין בתורה — ישנה גם ההוראה בעבודה בפועל:

כאשר דורשים מיהודי העבודה ד"וישב", והוא טוען שזוהי עבודה נעלית שאינה שייכת אליו, ולמה תובעים זאת ממנו — אומרים לו: כבר הי' לעולמים (לא רק אצל ר' זירא, אלא עוד לפני"ז) — אצל יעקב אבינו, שענין נעלה ביותר (גבורות דעתיק) הי' אצלו באופן של התיישבות.

וכיון ש"שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדה"³⁶ .. והיתה נשמתו ג"כ כלולה מכל הנשמות שבישראל³⁷ — נוסף על היותו אחד משלשת האבות, ש"אין קורין אבות אלא לשלשה"³⁸, והרי הבן עומד במקום האב,

(32) קי, סע"ב ואילך ובפרש"י.
 (33) ראה גם תו"מ חס"ט ע' 149 הערה 161. וש"נ.
 (34) ישע"י מה, יח.
 (35) גם ב"ר רפע"ו. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמז, ב. קעא, ב.
 (36) ב"מ פד, א. וש"נ.
 (37) תניא אגה"ק ס"ד.
 (38) ברכות טז, ב. ראה שעה"פ תולדות כז, כה. וראה

כמ"ש³⁹ "תחת אבותיך יהיו בניך" — הרי זה גם בכחו של כל אחד מישראל.

ז. ובפרטיות יותר:

תובעים מיהודי לצאת מד' אמותיו ולעסוק בהפצת המעיינות חוצה; לקרב יהודי לתומ"צ כו'. כך תבע כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכך תבע כ"ק אדנ"ע, וכמבואר בספרים גודל הענין של קירוב הזולת וכו'.

וכאשר שואלים: מדוע אתה ישן ("וואָס שלאָפּסטו")?! ... האם אתה יכול להצביע על יהודי אחד עכ"פ שקרבת במשך עשר שנים האחרונות?! ... — הנה יש מי שטוען, שהוא צנוע, "הצנע לכת". ומוסיף, ש"הצנע לכת" הוא ענין עיקרי בעבודת ה', כמ"ש⁴⁰ "מה ה' דורש ממך כי אם .. הצנע לכת"! ... ולכן טוען, שהנהגה כזו — לצאת ולהראות "גבורה" שביכלתו לקרב יהודי לאביו שבשמים — היא היפך הצניעות והענוה! ובכן: המענה לזה הבהיר כבר רבינו הזקן בהקדמה לספר התניא — לפני שמתחילים ללמוד תושב"כ של תורת החסידות⁴¹ — שכותב בנוגע ל"גדולים שבעירו": "אליהם בקשתי שלא לשום יד לפה ח"ו להתנהג בענוה ושפלות של שקר" (כפי שהיו אומרים פעם⁴²: "אַ שיי"ן מיט דריי קעפּלאַך", או "דריי שיי"ן'ען").

רבינו הזקן ראה שתתכן מציאות כזו שכאשר ישאלו מישהו איזו שאלה בתניא ("להבין דבר עצה מתוך קונטרסים אלו"), אזי ינצל זאת בתור "הסכמה" שהוא מ"הגדולים שבעירו", והראי', שבאים לשאול אותו... אבל להשיב ולבאר לו כו' — זאת לא! שהרי הוא עניו וצנוע... ולכן הוצרך רבינו הזקן להבהיר ולשלול זאת!

ובכן: כל מי ששמע פתגם ("אַ וואָרט") או מאמר חסידות מהרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר, וזוכר זאת, שהרי יש לו זכרון טוב... עליו לחזור זאת! — הרבי בודאי לא התכוין לטובת היחיד בלבד, אלא גם לטובת הרבים, ולכן עליו לחזור ולומר זאת גם להזולת, ששואל ומבקש ממנו, בקלא דאשתמע או בקלא דלא אשתמע...

ורבינו הזקן מוסיף ומבאר גם "גודל השכר, ממארז"ל⁴³ ע"פ⁴⁴ מאיר עיני שניהם ה'", והיינו, שדוקא עי"ז שפועל על הזולת, אזי ניתוסף גם אצלו כו'.

(42) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 361 הערה 85.

(43) תמורה טז, א.

(44) משלי כט, יג.

(39) תהלים מה, יז. וראה

(40) מיכה ו, ח.

(41) ראה אג"ק שבעה ערה 10 ע' רסא. וש"נ.

ומה שטוען שצ"ל ענין הצניעות כו' — הנה עז"נ "הצנע לכת עם ה' אלקיך" (אף שהכתוב הי' יכול לומר "הצנע עם ה' אלקיך"), והיינו, שהבחינה לידע עם הענין ד"הצנע" הוא מצד הקדושה ("עם ה' אלקיך"), ולא מצד ההפכי ח"ו, היא, כשישנו ענין ההליכה ("לכת"), היינו, שיוצא מד' אמותיו כדי לפעול על הזולת כו', כולל גם שיש אצלו ענין של הליכה מדרגא לדרגא, ולא באופן שלאחרי שכבר עברו חמש או עשר שנים, עומד עדיין במעמדו ומצבו כמקודם, שכן, דוקא ענין ההליכה ("לכת") מורה על היותו "עם ה' אלקיך".

ח. וזוהי ההוראה שלמדים מפרשת וישב — שדוקא כשיעקב יוצא ממקומו והולך לעסוק בבירור צאן לבן, אזי נעשה הענין ד"וישב יעקב בארץ מגורי אביו", שענינו של יצחק אביו, גבורה דעתיק, נמשך באופן של התיישבות.

וענין זה לא נשאר בעתיקא קדישא... אלא נמשך למטה מטה, עד "בארץ כנען" — כפירוש המגיד⁴⁵ שהענין ד"כנען" הוא כמ"ש⁴⁶ "כנען בידו מאזני מרמה", דקאי על "מרמה" (רמאות) כפשוטו, היפך הקדושה (ולא מרמה דקדושה⁴⁷, שנעשה ע"י עבודה דוקא), ואעפ"כ, גם שם המשיך יעקב גבורה דעתיק.

וזוהו גם כללות הענין די"ט כסלו — ש"יפוצו מעינותיך חוצה"⁴⁸, שהחידוש בזה הוא לא רק שתורת החסידות תומשך בשכל, אלא שתחדור אפילו אבנים!

וכל זה נעשה באופן שאפילו לבן בעצמו — שטוען "הבנות בנותי והבנים בני וגו'"⁴⁹ — מכריז שאף אחד לא יכול להתנכל ולפגוע בבנ"י, כיון ש"אלקי אביכם אמר אלי וגו'"⁵⁰.

ט. ובבואנו מי"ט כסלו, ר"ה לחסידות⁵¹, הנה כיון שבר"ה מודגש הענין ד"עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם" (כמ"ש הרמב"ם⁵² בנוגע לתקיעת שופר, וכפי שנתבאר הענין בזה בתורת החסידות⁵³) — יה"ר שכל אלו שישנים עדיין יקיצו סוכ"ס משנתם!...

(45) או"ת שבעה ערה 25. וראה תו"א ריש פרשתנו.
 (46) הושע יב, ח.
 (47) ראה תו"מ ח"ב ע' 222, ובהערה 3 שם. וש"נ.
 (48) ראה סה"ש תורת שלום ס"ע 112
 (49) ויצא לא, מג.
 (50) שם, כט.
 (51) אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע' רנט.
 (52) ויש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחלתו). וראה לקו"ד ח"ד תשנ"ט, ב ואילך. פאקסימיליא מהאגרת נדפסה בקונטרס "ומעין" ע' 17.
 (53) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
 (54) ראה תו"מ סה"מ תשרי ס"ע כד ואילך.
 (55) ואלך. וש"נ.

— יש כאלו שלכתחילה לא ישנו, ויש כאלו שהתעוררו משנתם בערב י"ט כסלו ובי"ט כסלו; אבל גם אלו שישנים עדיין — יתעוררו משנתם ויתחילו לפעול בהפצת המעיינות חוצה.

ועד שיקויים מ"ש "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", ובאופן ד"אלה תולדות יעקב יוסף"⁵⁴, כפירוש המגיד⁴⁵: להרבות תולדות שהוא מצות ומעשים טובים .. להוסיף כו" — הלך ומוסיף ואור.

והרי ענין זה שייך גם לחנוכה, שהרי הדלקת נר חנוכה היא באופן ד"מוסיף והולך", ו"עד דכליא ריגלא דתרמודאי"⁵⁵ (אותיות מורדת⁵⁶), שענין זה יהי' בשלימותו בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

י. נזכר לעיל (ס"ד) אודות התעסקותו של יעקב בכירור צאן לבן, שבשביל זה הוצרך לצאת מ"באר שבע", שזוהי דרגא נעלית בארץ ישראל גופא (כמובן מהפירושים בענין באר שבע⁵⁷), והיו בה שני צדיקים, אברהם ויצחק, וליך חרנה, "חרון אף של עולם"⁵⁸, כדי לפעול בירור העולם.

וענין זה קשור עם המדובר בי"ט כסלו אודות סיום מסכת ברכות: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר⁵⁹ וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך, אל תקרי בניך אלא בוניך", דקאי על תלמידי חכמים שעוסקים בבנינו של עולם (כמ"ש המהרש"א ש"כל מסכת זו התפלות והברכות .. הם קיומו של עולם כו") — החל מכללות הענין דקיום העולם שהוא ע"י לימוד התורה, כדברי הגמרא⁶⁰ שקודם מ"ת "ארץ יראה", וע"י מ"ת — "שקטה"⁶¹, וכדאיתא בזהר⁶² על הפסוק⁶³ "עשרה עשרה הכף", שעשרת הדברות הם כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם; ובפרטיות יותר נעשית הפעולה בעניני העולם באופן ישיר ע"י פסק הלכה למעשה, "להבדיל גו' בין הטהור גו'"⁶⁴.

ובהמשך לזה, יש להוסיף כמה נקודות שלא נתבארו עדיין.

יא. המשך הביאור בנוגע לסיום מסכת ברכות — נכלל בשיחת י"ט כסלו סמ"א ואילך.

58 פרש"י ס"פ נח.	54 פרשתנו לו, ב.
59 ישעי' נד, יג.	55 שבת כא, ב.
60 שבת פח, א. וש"נ.	56 קה"י בערכו. עמה"מ שער קרית
61 תהלים עו, ט.	ארבע רפקי"א. וראה גם לעיל ע' ... (יט"כ
62 ח"ג יא, ב.	סמ"ב). וש"נ.
63 נשא ז, פו.	57 ראה תו"מ סה"מ כסלו ע' יח ואילך.
64 ס"פ שמיני. ועוד.	וש"נ.

יב. בהמשך לענין ד"מרבם שלום" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א⁶⁵: ולא כמו אלו שרוצים לעשות שלום ע"י הסרת המחיצה המבדלת "בין החי' הנאכלת ובין החי' אשר לא תאכל"⁶⁶, וכן בין ישראל לעמים. ומה גם שתמורת שמירת המחיצה שבין ישראל לעמים, גורמים פירוד הכי גדול בין בני"י: אצל בני"י אסור שיהיו מחיצות בין איש לרעהו, ואפילו יהודי רפורמי — גדולה הרחמנות עליו, להיותו תינוק שנשבה לבין העכו"ם, אבל אין מחיצה בינו לבין שאר בני"י; ואילו עכשיו רואים שיש פירוד בין רבנים כו' שלא הי' כמותו לעולמים, וזאת — בגלל שרוצים להסיר את המחיצה שבין ישראל לעמים!

והרי מחיצה זו תהי' גם כשיבוא משיח ויקיים היעוד⁶⁶ "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעבדו שכם אחד"; גם אז הגוי ישאר גוי, ויהי' חילוק בינו לבין יהודי, שגוי צריך לקיים ז' מצוות ב"נ, ואילו יהודי צריך לקיים תרי"ג מצוות.

הם חושבים שיכולים לעשות מה שרוצים, ו"עולם — גולם" ... ואם יעשו רעש — יש לו מיד עצה לומר להד"ם, ואח"כ יאמר שהוא התחרט! ... וכמדובר כמ"פ שעיקר הטענה היא לאלו שעומדים מסביב ושותקים, ויש כאלו שמוסיפים ומכריזים "יחי המלך" ... והעיקר, שמשאירים בידים שלהם את הכסף והמשרות כו', כך, שמצד החושך כפול ומכופל, הנה למרות שהקב"ה הוא "הזן את העולם כולו בטובו", חושבים שזקוקים אליהם כדי להשיג משרה וכו'. וכמדובר כמ"פ שקשה להאשים אותם, שכן, בשעה שהולכים אחריהם כצאן אחר הרועה, אזי מה יעשה הבן ולא יחטא?! ...

ועד"ז בנוגע ללימוד עם ילדים אודות "אותו האיש", שכאשר מחו על זה, הנה מי שהצדיק זאת הי' (לא סוציאליסט או קומוניסט, אלא) דוקא רב דתי! ואין פוצה פה ומצפצף!

ועד"ז בנוגע לשמירת שבת, שכאשר החליטו ששבת צריך להתחיל ביום ששי בשעה 2 בלילה, אמר בעצמו שענין זה הוא "להכעיס" את הקב"ה, וא"כ, כשטוען שחייבים להשאר בקואליציה, הרי בתור חלק מהקואליציה יש לו חלק בהוראה שהיא "להכעיס"!

ועד כדי כך, שאפילו כשנותרו עשרים יום עד הבחירות, שהסדר

65) הבא לקמן (עד סוסי"ד) — ראשי (66) צפני"ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים ספי"א.
פרקים בלבד (החו"ל?).

הוא שבמשך זמן קצר זה נשאר כל אחד במקומו (ואח"כ מתחיל הכל מחדש), לא רצה (ולא הי' יכול...) להתפטר מה"כסא"!

ומשלימות התורה לשלימות הארץ — שהתחילו ללמוד עם ילדים קטנים אודות הצורך להחזיר שטחים של ארץ ישראל לגויים! אינך רוצה ללמוד עמהם תורה, אזי תלמד משהו אחר, דברי הרשות וכו', אבל למה ללמד ילדים קטנים שצריך להחזיר לגויים שטחים של א"י — שזהו בבחי' "מפּי" עוללים ויונקים יסדת" היפך ענין ה"עוז"!

יג. ולא לו שאומרים ששיניתי את דעתי — הרי זה דבר שלא שייך במציאות, שכן, האיסור לרשום גוי בתור יהודי הוא דין מפורש בשו"ע, ובמילא לא שייך בזה שינוי.

ועד"ז בנוגע למה שאמרת⁶⁸ שהזמן דעכשיו אינו אתחלתא דגאולה — שזהו דין מפורש (לא בשו"ע, שבו אין דינים אלו, אבל כן הוא) ברמב"ם, שכותב⁶⁹ ש"יעמוד מלך כו' ויכוף כל ישראל כו'", ואח"כ "בנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל", ורק אז "הרי זה משיח בודאי", וכל זמן שלא אירע כהנ"ל, אין זו אפילו אתחלתא דגאולה.

יש מי שהעלה סברא מעוותת, שהרמב"ם עצמו כותב בהמשך הדברים⁷⁰ ש"כל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו שדברים שתומין הן אצל הנביאים גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו", וא"כ, יתכן שגם סדר הענינים הנ"ל בנוגע לגאולה אינו בדיוק כ"כ — הרי מובן שאי אפשר לומר כן, דא"כ, עלולה להיות נתינת מקום לומר כמו הגויים, להבדיל, שמשיח כבר בא!...

ועכצ"ל, שכל פרטי הענינים שכותב הרמב"ם בנוגע לענין הגאולה הם בתכלית הדיוק באופן ודאי וברור, אלא שיש פרטים נוספים ש"לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו", כיון שאינם נוגעים כ"כ להלכה, ולכן לא הכריעו בהם כו'.

ועד כדי כך הגיעו הדברים, שישנו מי שהדפיס ספר שבו מביא מ"ש הרמב"ם "יעמוד מלך וכו'", ובספר זה גופא כותב במק"א שעומדים אנו בזמן של אתחלתא דגאולה. ולכאורה היו צריכים לשאול אותו: איך אתה יכול לכתוב דבר והיפוכו?! אבל אין פוצה פה ומצפצף!

יד. ועפ"ז יש לבאר דבר פלא שמצינו ברמב"ם:

בדרך כלל כותב הרמב"ם פסקי ההלכות, מבלי להביא ראיות

69 שבהערה 66.

70 הלי' מלכים פי"ב ה"ב.

67 לשון הכתוב — תהלים ח, ג.

68 ראה גם

לדבריו. אבל כשכותב⁷¹ "אל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים וכו', אין הדבר כך", מוסיף ומביא רא"י לדבר: "שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה הי' . . נושא כליו של בן כוזיבא המלך . . אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד וכו'".

ולכאורה אינו מובן: למה הוצרך הרמב"ם להביא רא"י מטעותו של רבי עקיבא? וביותר יוקשה מה שמוסיף ש"כל חכמי דורו" טעו בכך, שהרי גם אם יש צורך להביא רא"י, די בכך שמזכיר את ר"ע, ולמה צריך להוסיף גם אודות הטעות של כל חכמי דורו?!

אלא שכוונת הרמב"ם להבהיר, שיתכן שיבוא זמן שמישהו, שמחזיק את עצמו כרבי עקיבא בדורו, יחליט אודות מאורע או אדם מסויים שהוא משיח, וכל חכמי דורו יסכימו עמו (כפי שרואים שקיבל חתימות על ספרו וכו'), ולכן מבהיר שידעו אודות הטעות של ר"ע וכל חכמי דורו, שבזמנם היתה יכולה להיות טעות כזו, כיון שעדיין לא נתבררו פרטי הדברים בסדר הגאולה (כיון שיש בזה כמה דעות כו'⁷²), אבל לאחרי שהרמב"ם כותב פרטי הדברים בסדר הגאולה, שוב אין מקום לטעות, כך, שברור הדבר שכל דבר (הן אדם והן מאורע) שמביא ל"יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה" יש לו שייכות לגאולה (והיינו, שנמצאים אמנם בגלות, אבל זהו ענין שיש לו שייכות לגאולה), משא"כ דבר שמביא להיפך מ"לחזק בדקה" כו'.

טו. בסיום השיחה (לאחרי הביאור בסיום מסכת ברכות) אמר: ויה"ר שכיון שהקב"ה הוא "עושה שלום במרומיו"⁷³, בין שר של מים ושר של אש⁷⁴ — יומשך ענין השלום גם למטה (כמ"ש⁷⁵ "ונתתי שלום בארץ"), "עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן", אמן כן יהי רצון.

* * *

טז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה פדה בשלום נפשי⁷⁶.

* * *

(כדי שלא יגרמו ענינים בלתי רצויים),
שהמבואר לעיל (בסיום מסכת ברכות — נדפס
בשיחת י"ט כסלו ס"...) במעלת השלום בא"י
(מצד הענין ד"עיני ה' אלקיך בה", שלכן "לא
תחסר כל בה"), הרי זה לא רק בנוגע לשלום
בין תלמידי חכמים, אלא גם בנוגע לשלום
בארץ ישראל בכלל, אצל כולם כו'.

71 שם פ"א ה"ג.

72

73 איוב כה, ב.

74 ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ש ע' 266.

75 בחוקתי כו, ו.

76 קודם התחלת המאמר — אמר כ"ק

אדמו"ר שליט"א: יש עוד ענין שצריך להבהיר

הוספה

בי"ה. כ"ח כסלו תשי"ז

ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים

מוה' מרדכי צבי שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ג כסלו. מובן שנראית סברתו להשתדל להמשיך פעולה בשטח חינוך המסורתי, כי אם בכל זמן ובכל מקום כל אחד שיש לו כשרונות בזה צריך לנצלם ככל האפשרי, עאכו"כ בשעת חירום זו... — ויה"ר שהימים האלה אשר הוראתם מוסיף והולך מיום ליום להאיר החשך ע"י שמן טהור דוקא, ומובא בחסידות אשר מכוון הוא לחכמתו ורצונו של הקב"ה, רזי דרזין, יפעול כאו"א השיך לו בכיון זה, ועצומם של ימים אלו מסייעתו ע"מ להמשיך על כל השנה כולה עד דכליא רגלא דתרמודאי — אותיות מורדת, וכמבואר בדא"ח לכלות רגל השור והחמור, עיין ע"ז ה', ב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ומהסתדרותו גם בעניניו הפרטים.

מוה' מרדכי צבי: גרינולד, ירושת"ו. אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"א אגרת ג'תריג, ובהנסמן בהערות שם.

שהימים האלה.. מוסיף והולך: שבת כא, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א ס"ב.

שמן טהור.. ומובא בחסידות.. רזי דרזין: שבת שם. וראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ועוד.

עד דכליא רגלא דתרמודאי — אותיות מורדת, וכמבואר בדא"ח כו': שבת שם. וראה עמה"מ שער קרית ארבע רפקי"א (קח, א). קה"י ערך תרמוד. וראה אוה"ת חנוכה (כרך ה) תקמא, ב (ושם: "עד שתכלה רגל, רגלא דתרמודאי, ע"ד שע"י שעוסקים בתומ"צ יצרם מסור בידם, וזהו משלחי רגל השור והחמור, פ' לפני אידיהן ד"ה ב" * .. ותרמוד .. אותיות מורדת, המורדת על בעלה .. וזהו היצה"ר כו"). ובכ"מ.

(* ושם (ע"ז ה, ב): "מאי דכתיב (ישעי' לב, כ) "אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור" — אשריהם ישראל בזמן שעוטיקין בתורה ובגמילות חסדים יצרם מסור בידם ואין הם מסורים ביד יצרם, שנאמר אשריכם זורעי על כל מים .. ואין זריעה אלא צדקה .. ואין מים אלא תורה .. משלחי רגל כו" (ובפרש"י: "משלחים ומשליכין רגלי יצר הרע הבא על האדם מעליהם. יצר הרע קרוי אורח כדכתיב (שמואל"ב יב, ד) ויבא הלך לאיש העשיר").

ב

בי"ה, אי שבט תשי"ח
ברוקלין

כבוד העסקנים, המשתדלים, המנדבים,
המסדרים, העוזרים, מדריכים ומדריכות
דחגיגת חנוכה שנת ה'תשח"י,
אשר בעיית מאַנטרעאַל,
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה מרובה!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד השתתפותם כל אחד ואחת מתאים לענינו
בחגיגה האמורה אשר בשביל בני ובנות ישראל, ה' עליהם יחיו.

ויהי רצון אשר ברכת ה' עליהם תבוא בכל המצטרך לכל אחד ואחת מהם
בי"ב ומשפחתם, ברכה בגשמיות וברוחניות גם יחד, ועוד רבות בשנים יעסקו
בתורה ומצות באופן דמוסיף והולך, הולך ואור עד לקיום היעוד לילה כיום יאיר
— בעגלא דידן על ידי משיח צדקנו.

בברכת כל טוב בגו"ר.

ב

דחגיגת חנוכה: ראה גם אג"ק חט"ז אגרת ה'תתקיז (בתחלתה).
ה' עליהם יחיו: ישע"י לח, טז.
ברכת ה' עליהם תבוא: ע"פ משלי כד, כה.
באופן דמוסיף והולך: שבת כא, ב. טושו"ע או"ח סתרע"א ס"ב.
היעוד לילה כיום יאיר: תהלים קלט, יב.

ועד הנחות ב"ה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

ב"ה. ימי החנוכה, ה'תשפ"א

מבצע „רידן – דהספרים – נצח“
ניתן להשיג את 11 הכרכים האחרונים של
„תורת מנחם – התוועדויות“ (ס"א – ע"א)
במחיר של \$11 לספר בלבד

להזמנה: www.lahak.org/sale

תוקף המבצע עד יום הבהיר ה' טבת ה'תשפ"א

אפשרות למשלוח בתוספת \$29

- ✓ משלוח עד הבית ברחבי ארץ-הקודש וארצות-הברית.
- ✓ משלוח מרובז לקהילות אנ"ש ברחבי תבל.
- ✓ חלוקה בקראון-הייטס ובכפר חב"ד בימים ו'–ח' טבת בלבד, למזמינים באיסוף עצמי.

לעילוי נשמת

הרה"ת הרב מרדכי דוב ב"ר צבי הירש ז"ל

שליח הראשון לערי השדה בארצות הברית

נפטר ג' כסלו, ה'תש"פ

אָלְטֵיין

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות